

השלשים, נמצא שהיום הל' של חודש אדר
שייך לשנה החולפת. היו לוקחין את
הקטורת להקטרה ביום הזה, שהוא מן השנה
הקודמת, **מן הישנה**.

גמרא:

בשלב זה הניחה הגמרא שלא היו מחללים
את מותר הקטורת על חוב שכר האומנים,
אלא היו מחללים אותה על מעות שכרם
שבאים מתרומת הלישכה.

והוינן בה: כיצד מחללים את הקטורת על
מעות השכר של האומנים?

וכי לא נמצא קדוש מתחלל על החקדש! הרי
תרומת הלשכה גם היא קודש, ומי מתחלל
קודש על קודש?!

ומשנינן: אלא כיצד הוא עושה?

אמר רבי שמעון בר ביכנא: מביא [הגזבר]
מעות מתרומת הלשכה שהן קודש, ומחללן
על אבני הבנין של הקדש בצורה כזאת:

תחילה היו בונין במקדש באבנים של חולין,
ורק אחר הבניה היו מקדישין אותן, כדי
שלא יהנו מהאבנים תוך כדי הבניה ויבואו
לידי מעילה.

ואחר שהיה הבנין בנוי, היה מביא מעות
הללו, ומחללן על האבנים, שהיה אומר:
תחול קדושת המעות על הבנין. ועל ידי זה
היו האבנים קדושות והמעות יצאו לחולין.

ושוב מביא את מותר הקטורת, ומחללה יא-ב
עליהן [על מעות החולין], ונמצא שהמעות
קדושות בקדושת תרומת הלשכה, ומותר

והיינו, שהיו נותנים אותה, מייעדים את
הקטורת, כתשלום לאומנים, בשכרן. ובכך
היתה מתחללת קדושת הקטורת על שכר
האומנים עוד לפני שהגיעה בפועל לידי
האומנים.

לפי שהקדושה מתחללת גם על חוב של
שכר עבודה המגיע לאומנים, ולא רק על
מעות בעין.

ועתה שייכת הקטורת לאומנים, שהיא
מיועדת עבורם כשכר, לאחר שהתחללה
קדושתה על חוב שכרם. אך עדיין לא נתנוה
לידי האומנים אלא הגיעו עמם לידי הסכם
שימכרוה להקדש לצורך הקטורת של שנה
הבאה.

ג. ושוב חוזרים ולוקחין אותה [את מותר
הקטורת] מן האומנים, שהיא חולין בידם.

ומשלמים לאומנים תמורתה בשקלים
מהתרומה החדשה.

כך, שלמעשה לא ניתנה הקטורת לידי
האומנים ממש, אלא היא נשארה כל הזמן
ברשות הקדש.

ד. והקטורת שביום השלשים של חודש אדר
היתה תלויה ועומדת:

אם בא חודש ניסן בזמנו, שקידשו אותו
ביום ל' באדר, ונמצא שיום זה הוא מן
השנה החדשה — היו לוקחין אותה
מתרומה חדשה, כיון שכבר נכנסה השנה
החדשה, וצריך להביא הקטורת מתרומה
חדשה.

ואם לאו, שלא קידשו את החודש ביום ל'
אדר, אלא אדר היה "מעובר" עם יום

הקטורת יצאה לחולין. ונותנים אותה לאומנים בשכרן. וחוזר וקונה ההקדש מן האומנים את הקטורת משקלי השנה החדשה.

ואותן המעות שחיללו עליהן את הקטורת, קדשו בקדושת תרומה ישנה, ודינן כדין הנעשה בתרומה ישנה [לפי הגר"א].

[לפי הגירסא שלפנינו]

רבי אומר: אומר אני ינתנו לאומני בית גרמו ולאומני בית אבטינם שהיו בקיאים בפיוטום הקטורת ובמעשה לחם הפנים. שהרי אותן המעות חזרו וקדשו בקדושת תרומת הלשכה, ומכספים אלו עושין כל צרכי הקרבנות כמבואר לעיל [בפרקין הלכה ב]. ולכן אפשר ליתן לאומנים העוסקים במעשה הקטורת ולחם הפנים. אך אי אפשר ליתן מכסף זה לאומנין העוסקים במלאכת הבנין, לפי ששכרן אינו בא מתרומת הלשכה, כמבואר לעיל].

אמר רבי שמואל בר רבי יצחק: והן [והוא], שהיו חייבין להם [לאומנים] מעות משעה ראשונה.

דהיינו, משלמים להם ממותר הקטורת חלף עבודתם שעסקו בתיקון הקטורת של השנה החולפת, ונתחייבו להם תשלום עבור עבודה זו.

אבל אם עדיין לא נתחייבו להם, ובאים לשלם להם מעות עבור העבודה שיעבדו בתיקון הקטורת לשנה החדשה, אי אפשר לשלם להם ממותר הקטורת שהרי היא מתרומה ישנה, ולקטורת השנה הבאה יש לשלם מתרומת השנה החדשה.

רבי חייה בר בא בעי [נסתפק]: אם לא היו חייבין להם מעות משעה ראשונה, ואי אפשר ליתן להם ממותר הקטורת — מה יעשו באותן המעות?

אתא רבי בא, ואמר בשם רבי חייה בר בא בשם רבי יוסי: מקייצין בהן את המזבח. היו מביאין בדמים אלו עולות להקריבן על המזבח בזמן שהמזבח בטל מקרבנות [והוא נקרא בכל מקום: קיץ המזבח].

רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי [הקשה לפני רבי יוסה]:

כיצד יתכן שרבי חייה, שכבר שמע מרבי יוסי שבמעות שמחללין על הקטורת אפשר להביא עולות לקיץ המזבח [כמו שאמר רבי בא משמו], הוא עצמו הקשה "אם לא היו חייבין להם מעות משעה ראשונה מה היו עושין בהם?" הרי כבר ידע תשובה על שאלה זו כפי שאמר בשם רבי יוסי שמקייצין בהם את המזבח.

וכי מחלפא שטתיה דרבי חייה בר בא? שהרי תמן צריכה ליה, ואילו כה פשיטא ליה [וכי החליף רבי חייה בר בא שטתו, שקודם נסתפק לו ועתה הדבר פשוט לו]?

ומשנינן: שני נידונים הם:

הא דצריכה ליה ונסתפק בה: האם אפשר ליקח במעות הללו כלי שרת, או רק עולות לקיץ המזבח.

והא דפשיטא ליה — שודאי אפשר ליקח ממעות הללו עולות לקיץ המזבח.

דאיתפלגון, נחלקו תנאים בדין פיטום הקטורת [ואין זה שייך לנידון דלעיל, אלא כך הוא דרך הירושלמי, שפעמים שכתוב האות ד' קודם התיבה, אף שאין היא קשורה לנידון הקודם]:

פיטמה לקטורת בחולין, כגון שלא הקדישה תחילה — **רבי יוסי בי רבי חנינה** אמר: הרי היא פסולה.

רבי יהושע בן לוי אמר: הרי היא כשירה.

מה טעמא דרבי יוסי בי רבי חנינה?

דדריש "קודש היא" — שתהא הווייתה [עשייתה] בקודש, והיינו כשהיא קודש, שיקדיש תחילה הסממנים ורק אחר כך יפטם.

מה טעמא דרבי יהושע בן לוי? כלומר מה הוא דורש מקרא זה "קודש היא".

הוא דרש "קודש היא" — שתהא באה מן הקודש, דהיינו מתרומת הלשכה.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אתיא הא דרבי יוסי בן חנינה דאמר שמעשה הקטורת צריך שתהא בקודש, כדעת שמואל [וכדמפרש].

והא דרבי יהושע בן לוי דאמר שאין מעשה הקטורת צריך להיות בקטורת כדעת רבי יוחנן.

דתנינן לקמן: המקדיש כל נכסיו, והיו בהן דברים הראויין לבוא לקרבנות ציבור, ונתבאר שם במשנה מה היו עושין בדברים הללו.

והוינן בה: מה הם ה"דברים הראויין לקרבנות ציבור"? שאי אפשר לומר יינות

וסלתות, שהרי נתפרש דינם בנפרד במשנה זו.

רבי יוחנן אמר: קטורת. ומוכח שיכולה היא לבוא מן החולין. דזה שמקדיש קטורת על כרחך פיטמה כשהיתה חולין, וקתני שהן ראויין לקרבנות ציבור.

אמר רבי הושעיא: אין זו הוכחה. כי תיפתר [שיש להעמיד המשנה] הא דמצינו שהקטורת היא חולין אף שבאמת עשאוה כשהיתה קודש. שאחר כך יצאה לחולין.

ומיירי באומן של בית אבטינס, שהיה נוטל בשכרו קטורת, וכדאמר במתניתין.

הרי דמשכחת לה שתהא קטורת חולין אף שנעשתה בקודש.

וממשיכה הגמרא לפרש דברי רבי יוסי בי רבי בון.

מה שאמר דדברי רבי יוסי בי רבי חנינה דאמר שפטום הקטורת נעשית אחר שהקדישה אתיא כדעת שמואל: שמצינו דאמר רב הונא בשם שמואל: המכתשת שהיו כותשין בה הסממנים לקטורת — עשו אותה ככלי שרת לקדש על ידה את הסממנים שנותנים בה.

אלמא לשמואל כל מעשיה בקודש היו נעשין.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אמרה רבי הונא קומי רבי יוסי להקשות: אם הקטורת נעשתה כשהיא קדושה בקדושת הגוף, אם כן, כיצד אמרינן במתניתין שנותנין אותה לאומנין בשכרן, והיא נפדית ויוצאה לחולין. וכי דבר שקדש ככלי שרת נפדה?!

אמר ליה רבי יוסי: והלא דשמואל היא! שהרי שמואל הוא זה שאמר שמכתשת היתה קדושה וקידשה את הקטורת.

ושמואל לטעמיה — **דשמואל אמר: קל הוא** שהקילו חכמים **במותר** הקדשים שכאשר אין צריכין להם הם יוצאין לחולין ואף שקדשו בכלי.

ולפיכך אין סתירה במה שמותר הקטורת נתקדש בכלי שרת, ואף על פי כן הוא נפדה.

דאיתפלגון שמואל ורבי יוחנן, היכא שהותירו, שנשאר בראש חדש ניסן כבשים **תמימים** שהיו עומדין להקרבת התמיד, ועתה שוב אי אפשר להקריב מהן קרבן התמיד הואיל ובאו מתרומה ישנה:

שמואל אמר אף שקדשו קדושת הגוף מכל מקום הרי הן **נפדין כתמימין**, בהיותם תמימין. ומחליין אותם על מעות חולין, וחורוין ולוקחין אותן מתרומה חדשה.

ואף שבעלמא אין בהמה תמימה הקדושה בקדושת הגוף נפדית — קל הוא שהקילו חכמים במותר הקדשים, שכיון שלא הוצרכו להם — אזלא קדושתם.

ורבי יוחנן אמר: נפדין הן כפסולי המוקדשין, שירעו עד שיפול בהם מום ורק אז יפדו.

ודנה הגמרא: אם הותירו **שעירים** של קרבן חטאת ציבור. וכגון שעיר של חטאת ראש חדש שאבד, והפרישו אחר תחתיו, ואחר כך נמצא הראשון. האם הוא נפדה או לא?

על דעתיה דשמואל [לדעת שמואל], כל שכן הוא שהוא נפדה.

כי אם התמיד, שהוא קרבן עולה, שכולה קריבה לגבוה, הרי היא **נפדית**. לא כל שכן חטאת, שאין קרב ממנה למזבח אלא האימורין, ודאי שהיא נפדית.

ועל דעתיה דרבי יוחנן דאמר שקרבן התמיד שנותר לא נפדה:

אמר רבי זעירא: ירעו השעירים עד שיסתאבו, שיפול בהם מום, ויפדו במומם. שאין חילוק בין קרבן עולה לקרבן חטאת, והיות ושניהם קדשו בקדושת הגוף, אינם נפדין אלא על ידי מום.

ופליג **ואמר רבי שמואל בר רב יצחק:** לא כך הוא.

אלא, **מקייצין בהן את המזבח**. שמקריבין את השעירים הללו עצמם על המזבח כעולת נדבת הציבור, כשאין קריבין עליו נדרים ונדבות, שלא יהא המזבח בטל.

וקשיא: וכי יש בהמה שהוקדשה לחטאת והיא קריבה עולה? וכיצד יתכן ששעירים הללו שהוקדשו לחטאת יהיו קריבין לנדבת ציבור לקיץ המזבח, שהוא עולה!?

אמר רבי יוסי: שנייה היא [שונה היא] ענין זה. לפי שכלל הוא שאין קרבנות הציבור **נקבעין** לאיזה קרבן הם עומדין אלא **בשחיטה**.

לפי שהסכין מקדשן למה שהן. ואם ירצו לשנותן לזבח אחר עד השחיטה שפיר דמי.

ולכן אף ששעירין הללו הוקדשו על ידי הציבור לשם חטאת, מכל מקום אפשר עדיין לשנות את שמם ולהקריבן לשם עולה, כיון

שעדיין לא קידשן הסכין לחטאת, ולא נקבעו לחטאת.

אמר רבי חייא לתרין הקושיא וכי יש חטאת הקריבה לעולה: **תנאי בית דין הוא על המותר** שנותר מן הקרבנות **שיקרבו עולות**.

והנפקא מינה בין רבי יוסה לרבי חייא היא:

לרבי יוסה כל קרבן ציבור עד השחיטה אפשר לשנותו לזבח אחר, ולרבי חייא רק "מותר" ניתן לשנות לזבח אחר, משום שהוא תנאי בית דין.

הלכה ד מתניתין:

א. **המקדיש נכסיו** למקדש [וסתם הקדש לבדק הבית], והיו בהן דברים הראויין לקרבנות **הציבור** [קטורת] — **ינתנו לאומנים** הראויין ליטול שכר מבדק הבית **בשכרן**, וחזרין ולוקחין את הקטורת מן האומנין כדי להקטירה למזבח ממעות תרומת הלשכה, כדי שתבוא הקטורת משל ציבור, **דברי רבי עקיבא**.

הסובר שהקדש מתחלל על המלאכה, ומשום כן אפשר ליתן הקטורת כמות שהיא לאומנין כנגד שכר מלאכתן. ויוצאת הקטורת לחולין על ידי כן.

אמר לו בן עזאי: אינה היא המידה ליתן הקטורת לאומנין כמות שהיא.

לפי שהוא סובר שאין הקדש מתחלל על המלאכה. ואם היה נותן הקטורת לאומנין כמות שהיא, היא היתה נשאת בקדושתה.

אלא, מפרשישין מהן [מן הנכסים שהקדישן] נכסים כדי שכר האומנין.

ונוטל נכסים הללו, ואומר: תחול קדושתן על הבנין [שכנו להקדש ועדיין חול הוא]. ועתה יצאו נכסים הללו לחולין, והם מיועדים לשכר האומנים.

ונוטלין את הקטורת שהקדיש זה, ומחללין אותן [את הקטורת] על נכסים הללו שייחדום להיות מעות שכר האומנין.

ויוצאה הקטורת לחולין.

ועתה **נותנין אותן** [את הקטורת] לאומנים בשכרן.

ושוב חזרין ולוקחין אותה מהם, ממעות תרומה חדשה, כדי שתחזור ותתקדש ותהא ראויה להקטירה על גבי המזבח.

ב. **המקדיש נכסיו** ולא פירש אם למזבח או לבדק הבית, והיה בהן בהמה הראויה ליקרב על גבי המזבח, הן זכרים והן נקבות.

רבי אליעזר אומר: כיון שסתם הקדש הוא לבדק הבית, והדין הוא שכל שהקדיש לבדק הבית בהמה הראויה למזבח אינה נפדית מקדושת בדק הבית אלא לצורך מזבח בלבד, לפי שכל דבר הראוי למזבח שהקדישו אותו אפילו בקדושת בדק הבית אינו יוצא מידי מזבח לעולם.

הלכך, הזכרים — **ימכרו לצרכי עולות**, לאנשים הצריכים להביא עולות [והכי עדיף, ולא ימכרו לצרכי שלמים. כי עולות הכל לגבוה, ואילו שלמים הבשר לבעלים].

ונקבות [שאינן ראויות לעולות] — **ימכרו לצרכי זבחי שלמים**.

ודמיהן, יפלו עב שאר נכסיו שאינן ראויין למזבח, לבדק הבית.